

1990

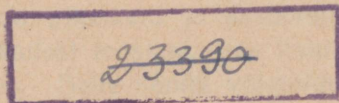
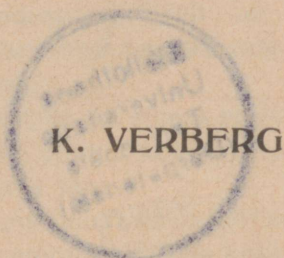
**ÜLEVAADE 1930. A.
METSANDUSLIKUST KIRJANDUSEST**

K. VERBERG

**AKADEEMILISE METSASELTSI VÄLJAANNE
TARTU, 1931**

Äratrükk Eesti metsan-
duse V aasfaraamatust.

ÜLEVAADE 1930. A.
METSANDUSLIKUST KIRJANDUSEST

AKADEEMILISE METSASELTSI VÄLJAANNE
TARTU, 1931

A-7910

Ülevaade 1930. a. metsanduslikust kirjandusest.

K. Verberg.

Ülevaate ülesandeks on tutvustada 1930. a. kestvusel ilmunud metsandusliku kirjandusega; osalt on nimetatud ka eelmises ülevaates (vt. E. Metsanduse Aastaraamat IV) tähendamata jäänud, 1929. a. ilmunud teosed.

Ülevaate koostamisel on silmas peetud eelmistes aastaraamatutes ilmunud ülevaadete ulatust ja iseloomu, sellega on käesolev ülevaade eelmiste loomulik järg.

Ka seekord on piirdutud ainult tähtsamate teoste nimetamisega ja nendest võimalust mööda lühikese kokkuvõtte andmisega ja omapärasema iseloomustamisega. Paremaks jälgimiseks on välismaa kirjandus jaotatud aladesse: 1) metsateadus üldse, 2) metsakorraldus ja metsatakseerimine, 3) metsakasvatus ja üldine metsateadus, 4) metsakaitse, 5) metsakasustus ja puidutehnoloogia, 6) jahiasjandus.

Järgneval — 1931. — aastal kavatakse ajakirjas «Eesti mets» järjekindlalt avaldada pikemaid ja üksikasjalisemaid kokkuvõtteid uutest metsanduslikkudest teostest, mis ilmuvad eriraamatutena või artiklitena ajakirjades. Selle kaudu võimalduks metsameeste perel tutvumine välismaa metsakirjanduse uudistega. Sellega ühenduses muutuks seni metsanduse aastaraamatutes ilmunud kirjanduslikkude ülevaadete ülesanne, kuid nad jääks ikkagi tähtsaks ja tarviliseks meie metsakirjanduses.

I. Eesti metsakirjandus.

Eesti metsanduslikus kirjanduses võime märkida ülevaate-aja kestvusel sihikindlat arenemist kahes suunas: laienemist — rahvalikkude raamatute väljaandmise näol, süvendamist — teaduslikkude küsimuste põhjalikus uurimises. Riigimetsade Valitsus on jatkanud 1928. a. alustatud tegevust — laiematele ringkondadele määratud

teoste avaldamist. Loodetavasti teotseb 1930. a. alguses ellu kutsutud Metsäühingute Liit nimetatud alal intensiivselt, sest on ju üheks ta tegevuseesmärgiks rahva seas metsanduse vastu huvi äratamine ja laiematele rahvakihtidele metsanduslike küsimuste selgitamine. Selles mõttes oleks eri teoste avaldamine metsanduslike teadmiste levitamiseks ja elav kaastöö rahva seas laialt loetavates ajakirjades ja ajalehtedes eriti tervitav.

Tahaks loota, et ainuke metsanduslik ajakiri «Eesti mets» ka uut hoogu teotsemiseks saab, kui teostub kavatsus ajakirja väljaandmist teha kõikide metsanduse alal teotsevate ühingute ja seltside ühiseks ettevõtteks.

Iseseisvate uurimiste avaldamist on jätkatud Tartu Ülikooli Metsaosakonna toimetistes; lähemad uurimised on ilmunud metsanduse aastaraamatus – metsateadlaste päeva referaatidena. Metsaosakonna toimetised ja metsanduse aastaraamat on varustatud saksa-keelsete kokkuvõtetega, mis võimaldab ka välismail tutvuda meil tehtavate töödega.

Ilmunud on järgmised teosed:

Tartu Ülikooli Metsaosakonna toimetistena Ülikooli Öppe- ja Katsemetsakonna väljaandel:

Reim, P. — Haava paljunemis-bioloogia. Tartu, 1930. 188 + XXXIX lk. T. Ü. Metsaos. toim. nr. 16.

Põhjalik käsitus haava bioloogia üle; siin leiame järgmisi peatükke: haava seemnetoodang, haava-seemnete omadused ja idanevus, seemnetest paljunemine, vegetatiivne paljunemine. Teos on varustatud rikkaliku kirjandusnimestikuga.

Verberg, K. — Lüli- ja maltspuu suhe männil. Tartu, 1930. 184 + XIX lk. T. Ü. Metsaosak. toim. nr. 17.

Teos käsitseb üksikasjaliselt üldisi lülistumis põhjusi puudel, maltsa ja lülipuu omadusi, lüliosade rühmast. Männi lüli- ja maltsosa suhet jälgitakse arvuka materjali põhjal kändudes, palkides ja tervetes tüvedes.

Vallner, K. — Metsa kasvutingimused ja puistikkude iseloom Saaremaa Karjalasma metskonnas. Tartu, 1930. a. 72 lk. T. Ü. Metsaosak. toim. nr. 18.

Peale sissejuhatavas osas kirjeldatud geoloogiliste ja kliimaliste tingimuste on üksikasjaliselt käsitletud metskonna endine majandus ja praegused metsatüübid: männikud, kuuse- ja lehtmetsad.

Raukas, A. — Pärnumaa talumetsad. Tartu, 1930. a. 147 lk. T. Ü. Metsaosak. toim. nr. 19.

Teos annab ülevaadet eesti talumetsade iseäraldustest, metsade hin-

damisest 1901—1910. a., muudatustest metsapinnas maareformi teostamisel, talumetsade tähtsusest võrreldes mõne välisriigi talumetsade seisukorraga. Eriosa koosneb Pärnumaa talumetsade lähemast kirjeldusest, eriti metsade jaotusest kasvukoha järgi, puuliikide omadustest, juurdekasvust ja käitusest.

Daniel, O. — Metsanduse põhjooned. Tallinn, 1930. 226 lk.
Riigimetsade Valitsuse väljaanne.

Populaarne teos käsitleb kõiki metsamisel ette tulevaid küsimusi ja selgitab tegelikkude metsamistöõde läbiviimist. Vastavalt raamatu ülesandele leiame sisus peale üldmetsateaduslikkude mõistete (pinnas, kliima, puude elulised ja ühiskondlikud omadused) selgitamist peaaesjalikult metsakasvatustlike küsimusi, nagu: puuliikide metsakasvatustlike omadused, puuestikkude kasvatamine jne., eriti on tähelepanu pühendatud pajude kasvatamisele. Metsakaitse, metsahindamine ja metsakasustus on käsitletud üsna lühidalt ja kokkusuurutult, puudutatud ainult kõige tähtsamat üldarusaamiseks.

Raamat on trükitud suuremal arvul ja varustatud sellega koolisid ja raamatukogusid.

Eesti Metsanduse Aastaraamat IV — toimetanud K. Verberg.
Tartu, 1930. a. 196 lk. Akad. Metsaseltsi väljaanne.

Sisus: VII metsateadlaste päeva referaadid saksakeelsete kokkuvõtete ja läbirääkimistega, ülevaated metsanduslikkude seltside tegevusest ja 1927.—1929. a. metsanduslikust kirjandusest.

Juhend riigimetsa majapidamiseks, kolmes osas. Tallinn, 1930. a. Riigimetsade Valitsuse väljaanne.

I osa — metsamajandus, 102 lk.

Sisus: piiride korrashoid, metsakorralduskavade täitmine, metsa uuendamine ja hooldamine, kuivatustööd, metsakaitse, eriotstarbega metsad, kõrvalkasustused, ehitus- ja parandustööd, erametsad, metsamaade planeerimine ja vahetamine. Lisas: väljavõtted, määrused, juhatuskirjad, igasugused vormid.

II osa — metsakasustus, 72 lk.

Sisus: metsakasutamise määrused, metsa väljaandmise kord ja tingimused, metsamüük, asundus ja renditalude metsad. Lisades: määrused, oksjoni ja võistluspakkumise pidamise juhtnõõrid, müük asunikkuudele, kohalikule rahvale, vormid.

III osa — revideerimised ja kohtuasjade ajamine, 36 lk.

Sisus: juhtnõõrid metsarevidentidele ja metsailematele, kohtuasjad. Lisas: kaebuste ja palvete vormid.

Käesoleva juhendi avaldamisega on täidetud see tühiik, mis seni elavalt tunda andis: metsaametnikkudel puudus trükitud kujul juhtnõõride kogu, kust kergesti igal juhul tarvilisi teateid ja seletusi oleks võinud leida, selle asemel tuli neid laiali pillatud algallikaist otsida. Juhendis on

toodud väljavõtteid allikatest, milledest tähtsamad: Bali eraseadus, metsaseadus, nuhtlusseadus, rahukohtu nuhtlusseadus, kriminaal- ja tsiviilkohtupidamise seadused, riigikohtu seletused, vabariigi valitsuse otsused, põllutöoministeeriumi ja maareformi teostamise määrused ja juhtnõõrid.

Mathiesen, A. — Geodeesia põhijooned. Tartu 1929. a. 360 lk., hind kr. 4.— Akad. Metsaseltsi väljaanne.

Teos rahuldab seni teravalt tundunud puudust maamõõdu õpperaamatu suhtes — ta võimaldab igaljuhul maamõõdu alaga tutvuda, sest töö on ladusalt kirjutatud ja kergesti loetav. Käsitletakse harilikumaid maamõõdu- ja loodimisriistu ning nendega töötamist, plaanide valmistamist, pindade arvutamist ja triangulatsiooni. Lisades leiame: kuivatuskraavi projekteerimise näide, maamõõdu ja maakatastri plaanide valmistamise juhtnõõrid ja mõningad abitabelid. Lõpus on juurde lisatud tarvilise täienduseks värviline maamõõdu märkide tabel (R. T. nr. 102 — 1927.). Nimeetatud tabel on ka eraldi saadaval.

Thomson, P. W. — Die regionale Entwicklungsgeschichte der Wälder Estlands. (Eesti metsade regionaalne arenemisajalugu.) Dorpat, 1929. 87 lk. Äratõmme Ülikooli toimetustest A XVII.

Teos käsitleb metsade levimisküsimust õietolmuterade uurimiste alusel. (Autor on selle küsimuse kohta lühema ettekandega esinenud III metsateadlaste päeval, vt. metsanduse aastaraamat II, lk. 44.)

Küsimus on põhjalikult uuritud üle 20 soost kogutud andme abil. Autor käsitleb esiteks üksikute soodeuurimiste tulemusi, teiseks vaatleb metsade arenemisküsimust. Teos on väärtuslikuks lisanduseks üldises metsade levimise ajaloos.

II. Soome metsakirjandus.

Ka soome metsakirjandus on möödunud ülevaate-ajal olnud õige viljarikas, mida tõendab allpool toodud kirjanduse nimestik. Tööd avaldatakse enamuses ikka võõrkeelsete referaatidega, kuid sageli on nad täies ulatuses võõrkeeles, ainult lühikese soomekeelse kokkuvõttega. Ilmuvad endiselt mitmed ajakirjad, nagu **Tapio**, **Metsämies**, **Metsätaloudellinen Aikakauskirja**, mis annavad rohkesti lugemismaterjali metsandusest huvitatuile.

Soome metsakatseasjanduse toimetistes (**Metsätieteellisen Tutkimuslaitoksen julkaisuja**) ilmuvad endiselt tüsedad uurimistööd. Soome metsateaduse seltsi poolt antakse välja lisaks endistele veel kolmas annete sari — metsanduslikud teated — **Commentationes forestales**. Selle seltsi mitteperioodilised väljaanded taotleavad järgmisi sihte:

Acta forestalia fennica ¹⁾ — sisaldab teaduslikke uurimusi soome metsandusest ja metsamajandusest. Iga toimetiste number sisaldab mitu uurimistööd.

Silva fennica ²⁾ — lühemad artiklid ja väiksemad uurimused soome metsamajandusest. Igas numbris üks teos.

Commentationes forestales ³⁾ — uurimused ja kirjutised metsamajandusest ja sellele lähedal seisvatest küsimustest väljaspool Soomet. Iga number sisaldab harilikult ühe artikli. Tähtsamad tööd on:

1. Metsandus üldse.

Aaltonen, V. — **Über den Einfluss des Waldes auf die Kornzusammensetzung des Erdbodens in Sandböden.** (Metsa mõju mulla koosseisule liivamaadel.) Ingliskeelse referaadiga. Metsätieteellisen Tutkimuslaitoksen julkaisuja ⁴⁾ nr 13. Helsinki, 1929. 24 lk.

On võrreldud mullastiku koosseisu naabruses paralleelselt asuval metsaga kaetud ja metsata maal.

Auer, V. — **Some future problems of peat bog investigation in Canada.** (Tuleviku probleemid Kaanada turbasoode uurimisel.) Com. for. 1, Helsinki 31 lk.

Seatakse üles rida põhimõttelisi küsimusi, mille lahendamine tuleviku jaoks tähtis.

Hagfors, E. A. — **Über die ökonomischen Ziele bei der Bewirtschaftung der Wälder** (Ökonoomilistest põhjustest metsade majandamisel.) Soomek. referaat. Acta for. fen. 35. Helsinki, 1929. 161 lk.

Teos käsitleb üksikasjaliselt metsamajanduse ökonoomikat — uut ala, mis senisest metsakäitusõpetusest välja arenenud. Peale üldmõistete selgitamist — majandamine ja kapital metsanduses, produktiivsus ja rentaablus ja majapidamistulemused — puudutab eriosa järgmisi küsimusi: metsa ja maapinna puhta toogi õpetused, püsiva käituse õpetus, metsa rentaabluse teooria.

Hannikainen, P. W. — **Metsätaloutemme, sen merkitys ja tehostaminen.** Forssa, 1930. 63 lk.

Herz, M. — **Kuusi ja sen merkitys maamme metsätaloudessa.** (Kuusk ja selle tähtsus meie metsamajanduses.) Helsinki, 1930. 50 lk.

1) Edaspidi lühendatult — Acta for. fen.

2) " " — S. fen.

3) " " — Com. for.

4) " " — M. T. J.

Populaarse sisuga teos annab ülevaatliku pildi kuuse tähtsusest majapidamises.

L. Ilvessalo, M. Jalava — **Maapallon metsävarat.** (Maakerä metsatagavarad.) Ingliskeelne ref. M. T. J. 16. Helsinki, 1930. 407 lk.

Töös leiame esiteks lühida ülevaate teose koostamispõhimõttest, kuna peaosas esitatakse võrdlemisi üksikasjalik materjal metsatagavarade kohta maailmas. Lõppu on lisatud ka käsitlus metsatagavarade üldbilansi kohta.

Ilvessalo, Y. — **Suomen päävesistöalueiden metsät.** (Soome peavesikondade metsad.) Ingl. ref. M. T. J. 13. Helsinki, 1930. 154 lk.

Soome metsade kirjeldus ja jaotus tähtsamate vesikondade järgi teos on rikkalikult varustatud sellekohaste kaartidega ja arvuliste tabelitega.

Ilvessalo, Y. — **Suomen metsät viljavuusalueittain kuvattuina.** (Soome metsad tootvusalaide järgi esitatuna.) Inglisek. ref. M. T. J. 15. Helsinki, 1930. 56 lk. + tabelid.

Teos on koostatud 1921.—24. a. riigimetsades läbi viidud arvestuse alusel, rikkalikult varustatud arvuliste tabelitega, plaanidega ja kaartidega, mis selgitavad: metsastus- $\%$ jaotust, kõlbmata maa esinemist $\frac{0}{100}$, samuti soode, kõlbliku ja halva metsamaa esinemis- $\%$; lehtmetsa $\%$ -jaotust; metsatüüpide esinemist, sootüüpe, puuliikide jaotust ja vanuslikku erinevust, metsa tagavarasid, juurdekasvu jne.

Korkeimman maa- ja metsätalousopetuksen kehittäminen. (Kõrgema põllu- ja metsamajandusliku õpetuse arendamine.) Inglisek. ref. S. fen. 16. Helsinki, 1930. 92 lk.

Kõrgema õppeasutise tegevuskava ja eriti tulevaste kavatsuste küsimus. Prof. A. K. Cajander'i juhatusel peetud komisjoni töö tulemused kõrgema põllumajandusliku ja metsateadusliku hariduse arenemisest. Peale senise arenemise ülevaate sisaldab ettepanekuid ja kavatsusi tuleviku kohta; tähtsam ettepanek puudutab eristumisvõimalusi teataval erialal juba kõrgema hariduse saamisel. Põllumajanduses on ette nähtud järgmised alad: taimekasvatus, loomakasvatus, põllumajanduslik ökonoomia, piimandus ja üldpõllumajandus. Metsamajanduses on järgnevad alad: üldine metsamajandus, tehnilis-teaduslik ja sookuivatamine. Vastavalt neile muudatustele peaks metsamajanduse osakonna jaoks juurde asutatama järgmised õppetoolid:

- 1 korraline professor — metsanduslik käitusõpetus,
- 2 erakorralist professori — metsabioloogia ja sootundmine,
- 4 erakorralist õpetaja kohta — keemiline tehnoloogia, parvetustehnika, metsateed, jahiasjandus.

Praegune põllu-metsateaduslik teaduskond Helsingi ülikoolis jagunekse kahte eri sektsiooni: põllumajandus ja metsamajandus. Tunnistatakse tarvilikuks uute ehitiste püstitamist.

Lõpuks antakse juhtnõore ülikooli lõpetanute hariduse jätkamise ja õppejõudude ettevalmistuse kohta.

Lakari, O. — Metsätalouden kestäväisyyden turvaaminen Keski-Euroopan maissa ja Suomessa. (Abinõud kestva metsamajanduse kaitseks Kesk-Euroopas ja Soomes.) Helsinki, 1930. 30 lk.

Esimeses osas puudutatakse seadusandlikke norme metsamajanduse kohta Kesk-Euroopas, kuna teises osas käsitletakse Soome metsaseadusandlust. Soome metsamajanduse stabiliseerimiseks peab tõsima metsade tooki, silmas pidades vastavat metsauuendust, ja suurendama metsapinda soode kuivatamisega.

Lassila, J. — Työtieteellisiä tutkimuksia metsätyöstä. (Tööteaduslikke uurimusi metsatöö kohta.) Inglise ref. Acta for. fen. 36. Helsinki, 1929. 88 lk.

Käsitletakse tööteaduse tähtsust metsatööde juures, eriti virnalaotavate sortiimentide valmistamisel. Teos kirjeldab metsakasutuse alal korraldatud esimese tööteadusliku uurimise resultaate Soomes. Kohalikud tingimused mõjustavad õige palju töötulemusi ja metsatööde standartiseerimine pole võimatu — need on uurimuse kaks tähtsat tulemust.

Lukkala, O. — Tutkimuksia soiden metsätaloudellisesta ojituskelpoisuudesta erityisesti kuivatuksen tehokkuutta silmälläpitäen. (Uurimus soode metsamajanduslikust kuivatuskõlblikkusest.) Saksakeelne referaat. M. T. J. 15 Helsinki, 1930. 301 lk.

Uurimus käsitleb metsamajanduslikke soode kuivatamisvõimalusi silmas pidades prof. Cajander'i poolt 1913. a. maksma pandud sootüüpe, mille alusel soode boniteerimine toimub. Uurimuse sihiks oli kindlaks teha, kui intensiivselt peab kuivatama soid, et nad oleksid metsakasvatamiseks kõlblikud.

Lukkala, O. — Soiden ojituskelpoisuuden määraminen metsätaloutta varten. (Sooda kuivatuskõlblikkuse määramine metsamajanduse otstarbeks.) Helsinki, 1929. 20 lk.

Ülemalmainitud suurema teose lühem kokkuvõte.

Lukkala, O. — Vesiperäisten metsämaiden ojitaminen. (Sooliste metsamaade kuivatamine.) Helsinki, 1929. 56 lk.

Lühike ja ülevaatlik kirjeldus metsamaade parandamisest kuivatamise abil

Lukkala, O. — Über den Aziditätsgrad der Moore und die Wirkung der Entwässerung auf denselben. (Sooda happesusest ja kuivatuse mõjust sellele.) Soomekeelne kokkuvõte. M. T. J. 13. Helsinki, 1929. 24 lk.

Esmakordselt on uuritud ka soomuldade happesuse muutmist soode kuivatamise tagajärjel.

Miklaszewski, J. — **Le prof. dr. A. K. Cajander et ses mérites scientifiques dans le domaine de la typologie forestière.** (Prof. A. K. Cajander ja ta teaduslikud teened metsatüpoloogia alal.) Com. for. 4. Helsinki, 1929. 22 lk.

Kokkuvõtlik teos prof. A. K. Cajander'i metsatüüpide iseloomust.

Tähtinen, O. — **Katsaus Jokiisten kartanon eli n. s. Jokiläänin metsätalouden vaihesiin.** (Metsamajandusliikkudest vahekordadest.) Inglisek. ref. S. fen. 14. Helsinki, 1930. 50 lk.

Käsitletakse ühe suurema mõisa metsamajanduse ajaloolist arenemist ja praegust seisukorda, eriti on puudutatud metsakasutuse ala. Väärtuslik lisandus soome väheuuritud metsamajanduse ajaloole.

2. Metsakorraldus ja metsatakseerimine.

Aro, P. — **Pinopuutavarain kiinteän kuutiomäärän laskeeminen.** (Virnmaterjalide kindlate mahumõõtude arvestamine.) Helsinki, 1929. 18 lk.

Esitatakse mõningad põhimõtted virnalaotavate materjalide mahu kindlakstegemiseks.

Aro, P. — **Tutkimuksia hakkausmäärän jakaantumisesta käytöpuun ja tähteitten kesken.** (Uurimus metsamaterjalide jaotusest ülestöötamisel.) Inglisek. ref. M. T. J. 14. Helsinki, 1929. 49 lk.

Sortimentide väljatulek ja nende ostarbekohasem suhe metsaülestöötamisel.

Aro, P. — **Tutkimuksia kuusipaperipuiden ja kaivospölkkyjen kuorimäärasta ja kuorimishukasta.** (Uurimus kuuse paberipuude ja tugipuude koorehulgast ja koorimiskaost.) Inglisek. ref. M. T. J. 14. Helsinki, 1929. 38 lk.

Huvitav uurimus selgitab mahu vähenemise muutlikkust koorimise tulemusel.

Aro, P. — **Pinopuutavarain pino- ja kiintomitan välisiä suhdelukuja.** (Virnmaterjalide virnade ja ladumiste suhteist.) M. T. J. 13. Helsinki, 1929. 12 lk.

Lappi-Seppälä, M. — **Untersuchungen über die Entwicklung gleichaltriger Mischbestände aus Kiefer und Birke.** (Uurimus ühevanuse männi-kase-segametsa arenemisest.) Soomek. ref. M. T. J. 15. Helsinki, 1930. 241 lk.

Lõuna-Soomest kogutud materjalide alusel kirjeldatakse männi-

kase-segametsade koosseisu, bioloogilisi omadusi ja arenemist: puude arvu, kõrguse, krooni suuruse, rinnamõõdu ja tagavara suhies.

Lihtonen, V. — Huonotuottoisten metsien kunnostaminen. (Halvasti töötavate metsade arvestusest.) Helsinki, 1929. 70 lk.

Selgitatakse üldpõhimõtteid metsade tagavara kindlaks tegemisel, eriti aga halva juurdekasvuga metsades.

Pöntynen, V. — Tukkien y. m. kappaleittain mitattavien puu-tavarain todellisen kuutiomäärän laskeminen. (Palkide ja ümmarguste materjalide tõelise mahu arvutamine.) Helsinki, 1929. 41 lk.

Käsitletakse lühidalt mahu arvutamistviise.

3. Metsakasvatus ja üldine metsateadus.

Ahola, V. K. — Taimitarha, sen valmistus, kunnossapito ja hoito. (Taimeaed, selle valmistus, korrastus ja käitus.) Helsinki, 1930. 48 lk.

Populaarne käsillus taimeaedade kohta.

Auer, V. — Über die Einwanderung der Fichte in Finnland. (Kuuse sisserändamisest Soome.) Soomek. ref. M. T. J. 13. Helsinki, 1929. 24 lk.

Lühike kirjeldus kuuse levimisest Soomes soodest leitud oietolmu analüüside põhjal.

Cajander, A. K. — Wesen und Bedeutung der Waldtypen. (Metsatüüpide olemus ja tähtsus.) S. fen. 15. Helsinki, 1930. 66 lk.

Teos sisaldab II-väljaandes prof. Cajander'i 3 loengut metsatüüpidest, mis peetud 25. ja 26. sept. 1926. a. Tartu Ülikoolis; esmakordselt ilmunud T. Ü. Metsaosakonna toimetistes nr. 11.

Konšel, J. (Brno, Tšehhoslov.) — Zur Waldtypenfrage. (Metsatüüpide küsimusest.) Com. for. 2. Helsinki, 1928. 10 lk.

Käsitletakse lühidalt prof. A. K. Cajander'i õpetuse põhimõtteid ja Cajander'i metsatüüpide tarvitamisvõimalusi Tšehho-Slovakkias.

Kujala, V. — Beobachtungen über die Waldvegetation auf Lehm Boden bei Mustila in Elimäki. (Metsataimestik savi-maadel Mustilas.) Soomek. kokkuvõte. M. T. J. 13. Helsinki, 1929. 16 lk.

Kujala, V. — Untersuchungen über Waldtypen in Petsamo und in angrenzenden Teile von Inari-Lappland. (Metsatüüpide uurimine Petsamos ja naabruses olevas Lapimaa osas.) Soomek. kokkuvõte M. T. J. 13. Helsinki, 1929. 125 lk.

Pikemalt ja üksikasjalikult kirjeldatakse Põhja-Soome, Petsamo ala metsatüüpe andmestiku põhjal, mis kogutud sellekohastel ekskursioonidel.

Lihtonen, V. — Metsänhoitosuunnitelman perustavat työt. (Metsakasvatuse plaanikindlad tööd.) Helsinki, 1929. 34 lk.

Nimetatakse lühidalt kõike vajalikke töid korralikus metsakasvatases.

Linkola, K. — Über die Halbhainwälder in Eesti. (Poolsalumeetsadest Eestis.). Soomek. ref. Acta for. fen. 36. Helsinki, 1930. 30 lk.

Käsitletakse Hageri läheduses olevaid männipuiestikke, kus autor leiab olevat 3 eri tüüpi: *Arctostaphylos* — *Geranium sanguineum*, *Arctostaphylos-Asperula tinctoria*, *Vaccinium-Hepatica*.

Maa ja metsä IV, Metsätalous 2 — Metsänhoito ja suojele. (Metsakasvatuse ja -kaitse.) L. Ilvessalo' ja E. Laitakari' toimetusel. Porvoo, 1930. 373 lk.

See osa suurteosest — Maa ja mets — käsitleb metsakasvatust ja metsakaitset. Populaarseis artiklites, arvult 19, puudutakse mitmesuguseid küsimusi, arvestades Soome olusid.

Siin leiame tuntumate soome metsateadlaste kirjutisi, nagu A. K. Cajander — metsatüübid, V. Aaltonen — metsa mullastik, L. Ilvessalo — võõramaa puuliigid Soomes, puiestiku hooldamine, E. Laitakari — metsakasvatuse mitmesugustes tüüpides, O. Lukkala — sood, nende kuivatamine ja metsastamine, U. Saalas — metsakahjurid jne.

Melders, K. — Neue Waldsaatmethode. (Uus metsakülmimisviis.) Com. for. 3. Helsinki, 1929. 16 lk.

Samal teemil kõneles K. Melders VII metsateadlaste päeval ja referaat on ilmunud IV Eesti Metsanduse Aastaraamatus.

Miettinen, L. — Harvennusasteikoista ja niiden soveltamisesta. (Hooldamisasteist ja nende tarvitamisest.) Saksakeeln. ref. M. T. J. 16. Helsinki, 1930. 105 lk.

Teoses antakse üsna ülevaatlilik käsitlus mitmesugustest hooldamisraietest ja nende tulemustest Soome metsandusliku katsejaama aladel, seejuures esitatakse uued — puude klassifikatsioon puiestikus ja hooldamisraiate asted. Lühidalt tuuakse ka mitmeid mail tarvitavad puudejaoosed puiestikus ja hooldamisraiate viisid.

Pöntynen, V. — Tutkimuksia kuusen esiintymisestä alikasvoksina Raja-Karjalan valtionmailla. (Uurimus kuuse esinemisest järelkasvuna Raja-Karjala riigimaadel.) Saksak. ref. Acta for. fen. 35. Helsinki, 1929. 190 lk.

Uurimus käsitleb kuuse esinemist Raja-Karjala riigimetsades. Antakse üksikasjalik kirjeldus nendest metsadest, mis uue raudtee ehitamisega said paremaid kasustamisvõimalusi.

Tikka, P. S. — **Havaintoja kuusen esiintymisestä ja kehityksestä Pohjois-Suomen kuivissa kangasmetsissä.** (Vaatlused kuuse esinemisest ja arenemisest Põhja-Soome kuivades nõmmemetsades.) Saksak. ref. Silv. fen. 10. Helsinki, 1929. 77 lk.

Kirjeldatakse ülevaatlikult kuuse olukorda kuivades nõmmemetsades.

Tikka, P. S. — **Ulkomaisten puulajien kasvu- ja menestymissuhteista eräässä Kulosaaren yksityispuistikossa.** (Võõramaa puuliikide kasvu- ja arenemissuhted, eriti Kulosaare erapuiestikust.) Saksak. ref. Acta for. fen. 35. Helsinki, 1929. 37 lk.

Esitatakse kasvu- ja arenemiskäigud 35 välismaa puuliigi kohta ühes Helsingi lähedal asuvas erapargis.

4. Metsakaitse.

Hertz, M. — **Tutkimus männyn tervasrosan kehityksestä ja vaikutuksista.** (Uurimus männi koorepõletiku põhjustest ja mõjust.) Saksak. ref. M. T. J. 15. Helsinki, 1930. 46 lk.

Käsitletakse võrdlemisi ülevaatlikult männiladva koorepõletiku — *Peridermium pini* — tegevust: tekkimispõhjust, arenemist ja mõju puukasvule.

5. Metsakasustus ja puidutehnoloogia.

Hildén, N. — **Suomen teollisuuden polttoaineen kulutus v. 1927.** (Soome tööstusasutuste kütteaine kulu 1927. a.) Saksak. ref. M. T. J. 14. Helsinki, 1930. 127 lk.

Uurimus on osa suuremast tööst ja näitab üldist küttematerjali kulust tööstuses; selgub, et sisemaa kütteaineid (küttepuud ja turvast) kasustatakse üldhulgast 71.7%, ülejäänud — 28.3% (kivisüsi, koks, vedelküte) veetakse sisse.

Ingmann, K. — **Sahatun puutavaran kuutiokirja.** (Saetud materjalide mõõtmistabelid.) Porvoo, 1930. 197 lk.

Ingmann, K. — **Puutavaramiesten käsikirja.** (Metsakaupmeeste käsiraamat.) Porvoo, 1929. 240 lk.

Teos sisaldab peale tarviliste tabelite ka vastusi mitmesuguste metsakaubanduslike küsimuste kohta.

Järvi, T. — **Puutavaran lauttauksen ja kalastuselinkeinon välisistä suhteista.** (Metsamaterjalide parvetuse ja kalatööstuse vahelised suhted.) Helsinki, 1929. 54 lk.

Selgitatakse üldjoontes parvetuse mõju kalastusele.

Lassila, I. — Metsatüüpide mõjust puu eriomadustele. (Metsatüüpide mõjust puu eriomadustele.) Inglise ref. Acta for. fen. 36. Helsinki, 1929. 125 lk.

Käsitletakse metsatüüpi tähtsust puude erikaalu suhtes. On läbi uuritud 280 tüve. Metsatüüp avaldab mõju puidu erikaalule: paremates metsatüüpides on puit kergem kui halvemates. Puidu erikaal on iseloomustav puidu headusele, sellega on metsatüübil puidu väärtuse määramisel suur tähtsus.

Maa ja metsä IV, Metsätalous 3 — Metsän arviointi ja metsätalouden järjestely. (Metsa hindamine ja metsamajanduse korraldamine.)

Metsän käyttö ja puunjalostusteollisuus (Metsakasustus ja metsatööstus.)

Lauri Ilvessalo ja Yrjö Ilvessalo toimetusel. Porvoo, 1930. 400 lk. 186 pilti, 7 kaart. Hind Sm. 85 — 1).

Suurteose metsamajanduse kolmas anne sisaldab esimeses osas artikleid metsa hindamisest ja metsakorraldusest, kuna teises osas — metsakasustus ja metsatööstus on käsitatud. Esimeses osas leiame muude seas järgmisi artikleid: Lappi-Seppälä — Puude mõõtmine; Y. Ilvessalo — Puistu mõõtmine; Lönnroth — Normaalmets; Heikkilä — Raidering; Lakari — Metsamajanduse korraldamine; Lindfors — Metsamajanduslik raamatupidamine — jne. Teises osas on järgmised artiklid: Lassila — Puidu tehnilised omadused, puidu kasustus ja metsamaterjalid; Sammallahhti — Metsamaterjalide müük; Jalava — Metsamaterjalide mõõtmine; Räsänen — Puude raiumine ja vedu; Oksala — Parvetus; Käpy — Mehhaaniline puidutööstus; Talvite — Keemiline puidutööstus; Sarii — Soome puidutööstus.

Saari, E. — Ehdotus puunkäyttöä osottavan jatkuvan tilaston järjestämisestä Suomeen. (Kestva statistika korraldamisest puutarvitamise kohta Soomes.) Inglise ref. S. fen. 11. Helsinki, 1929. 26 lk.

Teos sisaldab mõningaid ettepanekuid statistiliste andmete korjamise kohta.

III. Vene metsakirjandus.

Ülevaate ajal on ilmunud mõnigi huvitav ja tähelepanu vääriiv teos, milledest mõnel suur teaduslik tähtsus ja väärtus. Mitmekesise rahvaliku metsakirjanduse kõrval on avaldatud mitmesuguste uurimis- ja teaduslike asutiste toimetisi.

Tähtsamad ajakirjad [IV Eesti Metsanduse Aastaraamatu kirjanduse-ülevaates nimetatud Лесное хозяйство и лесная промыш-

1) Soome mrk = Kr. —.09.

ленность (Metsamajandus ja metsatööstus), Лесопромышленное дело (Metsatööstus) ja Лесовод (Metsateadlane) jätkavad oma ilmutist üldiselt endises suunas, aga võib märgata, et erialaliste küsimuste kõrval on rohkem hakatud rõhutama puht-politilisi küsimusi. Ajakirjade järjekordsete numbrite ilmumine toimub õige tunduvate hilinemistega.

Tähtsamad tööd on järgmised :

1. Metsateadus üldse.

Апушкин, А. (Apuškin) — **Война и древесное топливо.** (Sõda ja puiduküte.) Москва-Ленинград, 1930. 189 lk. Hind 2 r. 1).

Sõjalise kirjanduse seeriast, „Osoaviohimi“ väljaanne.

Голубев, В. (Golubev) — **Элементы математической статистики в приложении к лесному делу.** (Matemaatilise statistika alused metsamajanduses.) Москва-Ленинград, 1929. Hind 2 r. 30 k.

Selgitatakse statistika tähtsust metsamajanduses.

Государственный Научно-Исследовательский Институт Лесного хозяйства. (Riiklik metsamajanduse teadusliku uurimise instituut.) Ленинград, 1930. II—V anne.

Väljaannetes leiame mitmesuguseid metsateadusliku sisuga töid, mis enamasti kõik varustatud saksakeelsete referaatidega.

II anne — 84 lk., hind 1 r. 75 k. Sisus :

Никитин, Н., Солечник, Н. и Комаров, Ф. (Nikitin, Solečnik ja Komarov) — Химическое исследование древесины и целлюлозы осины. (Haavapuidu ja tselluloosi keemiline uurimine.) Lk. 1—29.

Üksikasjalik uurimus haava kõlblikkusest tselluloosi valmistamiseks.

Терлецкий, А. (Terletski) — Древесина главнейших лесных пород Абхазии и их технические свойства. (Abhaasia-puitude tehnilised omadused.) Lk. 30—71.

Ванин, С. и Езупов, М. (Vanin ja Jesupov) — О теплотворной способности гнилой древесины. (Mädapuidu küttevõimest.) Lk. 72—84.

III anne — 119 lk., hind 2 r. Sisus :

Гуман, В. (Guman) — Работы по уходу за лесом в 1929 г. (Metsa hooldamistööd 1929. a.) Lk. 1—35.

Шевляков (Ševljakov) — Очистка сплошных лесосек в условиях Ленинградской губ. (Lageraide puhastamine Leningradi kub. oludes.) Lk. 36—119.

Üksikasjalik käsitus raidekohtade puhastamisest 3 metskonnas; okste põletamine hunnikutes talvel ja kevadel; põletamistehnika; pärsine metsauuendus.

IV anne — 32 lk., hind 70 k. Sisus :

Шапиро, Д. (Šapiiro) — Исследование свойств еловой стружки для упаковки ящ. (Kuuselaastude omaduste uurimine.) Lk. 1—13.

Käsitletakse kuuselaastude niiskust ja paenduvust ja nende omaduste tähtsust munade pakkimisel.

Аникин, Б. (Anikin) — Свойства еловой коры как дубильного материала. (Kuusekoore omadused parkainena.) Lk. 14—32.

Töö on endise uurimuse järg. Tähtsamad uurimuse tulemused: boniteedi halvenemisega kasvab taniidide sisaldus, mehhaanilised vead ei mõju taniidide sisaldusele, kuid putukate vigastused põhjustavad tunduvalt langust.

V anne — 84 lk., hind 2 r. Tähtsamad artiklid :

Ванин, С. (Vanin) — Методы фитопатологического исследования древесины. (Puidu fütopatoloogilise uurimuse meetodid.) Lk. 1—18.

Оболенский, В. (Obolenski) — Испарение с поверхности воды и почвы в различных условиях по наблюдениям в Лесном. (Auramine vee- ja maapinnalt mitmesugustel tingimustel.) Lk. 29—39.

Адеркас, О. (Aderkas) — Просачивание воды в почву в зависимости от характера покрова. (Vee tungimine mulda maakattest olenevalt.) Lk. 41—51.

Дубах, А. (Dubahh) — Изображение поверхности в горизонталях. (Maapinna märkimine kõrgusjoontega.) Lk. 55—60.

Дубровский, А. (Dubrovski) — Материалы к изучению питания тетерева в Польском районе Новгородского округа. (Materjalid tedre toitmise uurimiseks.) Lk. 61—84.

Известия Ленинградского Лесного Института, XXXVI (Leningradi Metsa-instituudi teated.) 1928. 250 lk. Sisus mitmesugused tööd saksa- ja ingliskeelsete kokkuvõtetega :

Ванин, С. (Vanin) — Некоторые новые данные о сердцевинной гнили осины. (Mõnesugused uued andmed haava südamedadast.)

Тюлюпаева, (Tjulupaeva) — О повреждении еловых шишек *Pucciniastrum Padi*. (Kuuse-käbide vigastamine *Pucciniastrum Padi* poolt.)

Переpegин (Perepegin) — Техническая годность фаутовой осины (Vigase haava tehniline kõlblikkus.)

Никитин и Шнеер. (Nikitin ja Šneer) — К вопросу о значении сернистого натрия в сульфатной варке целлюлозы. (Väävliisnaatriumi tähtsusest sulfaat-tselluloosi valmistamisel.)

Аникин, (Anikin) — Исследование содержания таннидов в коре ели в зависимости от возраста и bonитета насаждения. (Taniidide sisalduvuse uurimine kuusekoores puistiku vanusest ja boniteedist olenevalt.)

Пархоменко (Parhomenko) — Состояние сосновых насаждений Дымерского и Янпольского лесничеств в связи с размножением в них вредителей. (Männipuistikkude seisukord 2 metskonnas kahjuritite paljunemisest olenevalt.)

Гусев (Gussev) — Полезные насекомые, встречающиеся в деревьях, заселенных короедами. (Kasulikud putukad kooreüraskitega puudel.)

Тресвятский (Tresvjatski) — Лесоэкономические перспективы в районе севера. (Põhjamaa metsa ökonoomiline tulevik.)

Зайцев, Б. (Saitsev) — Растворимость в воде гумуса почв Охтенской лесной дачи. (Huumuse lahustuvus vees Ohta metsandiku muldades.)

Известия Ленинградского Лесного Института, XXXVII. (Leningradi Metsa-instituudi teated.) 1929. 300 lk.

125-а. Metsa-instituudi juubeli puhul ilmunud teadete järjekordne number sisaldab mitmesuguseid artikleid instituudi ajaloost ja Metsa-instituudi pargist. Sisus leiame:

Налетов — (Naletov) — Очерк развития лесного учебного дела и учебных планов в Ленинградском Лесном институте за 125 лет. (Metsaõpetusliku hariduse ja õppekavade arenemine Metsa-instituudis 125 a. jooksul.)

Очерки по истории участия Лесного Института в революционном движении. (Metsa-instituudi osavõtmise ajaloost revolutsioonilisest liikumisest.)

Оболенский (Obolenski) — Климат Лесного. (Metsa-instituudi ümbruskonna kliima.)

Яковлев (Jakovlev) — Геологическое строение местности парка Лесного института. (Geoloogiline ehitus Metsa-instituudi pargis.)

Вольф (Wolf) — Парк и арборетум Лесного Института. (Metsa-instituudi park ja arboretum.)

Римский-Корсаков (Rimski-Korsakov) — Вредители древесных пород из мира насекомых в парке Лесного Института. (Puudevigastajad putukad Metsa-instituudi pargis.)

Лесоведение и лесоводство. (Metsateadus ja metsandus.) Сборник Лесного Общества в Ленинграде. VIIanne, 1929. 240 lk. Hind 2 r.

Sisus mitmesugused metsateaduslikud artiklid, osalt täitsa kohaliku tähtsusega. Laiema ulatusega oleksid järgmised kirjutised:

Казанский (Kasanski) — О влиянии промысловой охоты на фаунность северных ельников. (Jahipidamise mõjust põhjamaa kuusikute vigasusele.)

Годнев (Godnev) — О порослевой способности сосны. (Männi kannuvõsa andmise võimest.)

Руднев-Пархоменко (Rudnev-Parhomenko) — К вопросу о времени окавривания ловчих деревьев. (Püügipuude koormisajast.)

Материалы по статистическому учету лесного фонда С. С. С. Р. (Materjalid Nõukogude Liidu metsa tagavarade statistiliseks arvestamiseks.) 1930. 185 lk. Hind 4 r.

Морозов, И. Р. (Morosov) — Спутник лесной стражи. (Metsavalveametniku kaaslane.) Москва-Ленинград, 1929. 345 lk. Hind 1 r. 50 k.

Käsitletakse metsavahtide kohustusi, õigusi ja ülesandeid.

Орлов, М. (Orlov) — Лесоуправление. (Metsavalitsus.) Ленинград, 1930. 493 lk. Hind 5 r. 75 k.

Põhjalik töö metsavalitsuse alalt kahes osas: I osa — valitsusaparaadi koosseis; II osa — tööde järjekord metsamajapidamises; viimases osas leiame: järelevalve, metsa väljaandmine, ülestöötamine majanduslikul teel, metsaandmise arvepidamine, kõrvalkasustused, metsauuendus, hooldamine.

Teos on koostatud loomulikult silmas pidades praeguse Nõukogude Liidu olusid.

Селибер, Б. (Seliber) — Леса и лесная промышленность С.С.С.Р. том I. Леса С.С.С.Р. и их эксплуатация.

(Nõukogu Liidu metsad ja metsatööstus, I osa, metsad ja nende kasustamine.) Ленинград, 496 lk. Hind 5 r. 75 k.

Selles koguteoses leiame teiste seas ka üldulatuse ja tähtsusega artikleid: puidu tehnilised omadused ja vead; puidu liigid ja nende kasustamine; metsaülestöötamine ja väljavedu; metsateed; metsamaterjalide parvetamine ja parvetusteed; töötingimused ülestöötamisel ja parvetamisel; tööde ratsionaliseerimine ja mehhaniseerimine.

Статистические данные по лесному хозяйству. (Statistilised andmed metsamajandusest.) Москва-Ленинград, 1930. 78 lk. Hind 90 k.

Ткаченко, М. (Tkačenko) — Возникновение и распространение лесохозяйственных идей. (Metsamajanduslikkude ideede tekkimine ja levimine.) Москва, 1929. 24 lk. Hind 30 kop.

Metsapäevaks välja antud kirjutises jutustatakse elavalt metsamajanduslikkude teadmiste ja mõtete levimisest laiaades rahvahulkades.

Ткаченко, М. (Tkačenko) — Изучение лесных богатств С. С. С. Р. и путей их использования. (Nõukogude Liidu metsarikkuste ja nende kasustamisteede uurimine.) 1929. 38 lk.

Товстолес, Д. (Tovstoles) — Опыт изучения системы лесного хозяйства. (Metsamajanduse süsteemi uurimiskatse.) Москва-Ленинград, 1929. Hind 1 r. 25 k.

Труды по лесному опытному делу, вып. IV (LXVIII) (Metsakatseasjanduse tööd.) Москва, 1928. 77 lk. Hind 70 k.

Väljaanne on täielikult pühendatud metsloomade ja -lindude bioloogiale ja jahiasjandusele.

Яковлев, Н. (Jakovlev) — Значение лесных расчисток для сельского хозяйства. (Metsarookimise tähtsus põllumajanduse jaoks.) Москва-Ленинград, 1930. 63 lk. Hind 20 k.

Populaarne seletus metsarookimise tähtsusest ja vajadusest põllumajandusele.

2. Metsakorraldus ja metsatakseerimine.

Аэрофотосъемка в лесоустройстве. (Õhuülesvõtted metsakorralduses.)

Ленинград, 1930. 192 lk. Hind 2 r.

Koguteos puudutab moodsat küsimust — suuremate metsade korraldamisel kasustada lennukitelt ülesvõtmise meetodit.

Богдашин, М. (Bogdašin) — Таблицы сбega и объема сибирской лиственницы. (Siberi lehise koone ja mahu tabelid.)

1929. 94 lk.

Богословский, С. (Bogoslovski) — Учение о спелости леса.

(Metsaküpsuse õpetus.) Москва-Ленинград, 1930. 136 lk.

Hind 1 r.

Üksikasjalik käsitus metsaküpsuse mõistetest ja nende määramisest.

Васильченко, В. (Wasilčenko) — Таблицы объема бревен и пиленных материалов в куб. фут. и куб. метрах. (Palkide ja saetud materjalide mahu tabelid.) Москва, 1930. 123 lk. Hind 80 k.

Tabelite kogu kub.-jalg. ja kub.-meetр., mis võimaldab paralleelse raigutuse tõttu mõlemaid andmeid võrrelda.

Гурвич, И. и Махнушкин, А. (Gurvič ja Mahnuškin) — Составление плана рубок. (Raideplaani koostamine.) Ленинград, 1930. 112 lk. Hind 85 k.

Sisus: raidekava ülesanded ja sihid, tööde korraldamine, raidenorme väljaarvamine ja määramine, metsauuenduse ja metsakaitse nõuded.

Lisas mitmesugused tabelid.

Тюрин, А. (Tjurin) — Нормальная производительность лесонасаждений сосны, березы, ели и осины. (Männi-, kase-, kuuse- ja haavapuiestikkude normaalne tootvus.) Москва-Ленинград, 1930. 190 lk. Hind 2 r.

Ülevaatlik käsitus puuliikide tootvusest normaalsetes tingimustes ühes vastava andmestikuga.

Hind 2 r.

Ülevaatlik käsitus puuliikide tootvusest normaalsetes tingimustes ühes vastava andmestikuga.

3. Metsakasvatus ja üldine metsateadus.

Алексеев, Е. (Aleksejev) — Лесоведение. (Metsateadus.) Киев, 1929. 77 lk. Hind 80 k.

Hind 80 k.

Metsateaduse loengute lühike konspekt.

Ануфриев, Г. (Anufriev) — Определитель главнейших болотных и лесных мхов. (Tähtsamate soo- ja metsasammalde määraja.)

Москва-Ленинград, 1930. 33 lk. + V tabelit. Hind 55 kop.

Lühike, kuid väga ülevaatlik ja võrdlemisi hea määraja rohkem esinevate samblate kohta.

Бетс, К. (Bets) — Лесные полосы и их значение в сельском хозяйстве. (Metsavööd ja nende tähtsus põllumajanduses.) Москва, 1930. 79 lk. Hind 1 r.

Ingliskeelest ümber pandud teos. See Põhja-Ameerika Ühendriikide olude kohaselt koostatud töö käsitleb tuulte tähtsust põllumajanduses ja aianduses, eriti põhjalikult peatatakse metsaribade „tuulemurdjate“ tähtsusel ja nende mõjul temperatuurile ja sademetele, samuti taimede kasvule põllul ja metsas.

Гаель, А. (Gael) — Руководство к исследованию песков. (Käsiraamat lahtiste liivade uurimiseks.) Москва-Ленинград, 1930. 135 lk. Hind 1 r. 50 kop.

Raamatus leiame järgmised osad: uurimuse ettevalmistamine, uurimisalad: reljeef, põhjavesi, mullastik, taimestik, uurimismetoodika ja läbi viimine.

Гуман, В. (Guman) — Рубки главного и промежуточного пользования. (Pea- ja vahekasustuse raided.) Ленинград, 1929. 172 lk. Hind 3 r. 75 k.

Teoses leiame tabelitega varustatud põhjaliku käsitluse mitmesugustest raideviisidest.

Керн, Э. (Kern) — Живые изгороди и защитные лесные полосы. (Elavaiaid ja metsa kaitsevööd.) Ленинград. 181 lk. Hind 1 r. 80 k.

Rohkete piltidega (168) varustatud rakendus-botaanilise instituudi väljaanne tutvustab elavaedade ja kaitsevööde asutamisega ja korras hoiuga.

Князев (Knjasev) — Описание лесных деревьев и лесоведение. Выпуск 1. Лесная ботаника. (Metsapuude kirjeldus ja metsateadus; esim. anne — metsabotaanika.) 1930. 56 lk. Hind 25 k.

Коновалов, Н. (Konovalov) — Типы леса подмосковных опытных лесничеств. (Moskva juures olevate katsemetskondade metsatüübid.) Kesk-metsa-katsejaama väljaanne V, saksa-keelne ref. Ленинград-Москва, 1930. 158 lk. Hind 2 r. 75 k.

Üksikasjalik metsatüüpide kirjeldus, millele eraldamisel aluseks võetud mullastiku-olud ja sel teel saadud metsatüüpide rühmad; rühma alajaotus järgneb valitseva taimestiku järgi.

Морозов, Г. Ф. (Morosov) — Учение о типах насаждений. (Metsatüüpide õpetus.) Москва-Ленинград, 1930. 412 lk. Hind 4 r.

Kuulsa metsateadlase metsatüüpide õpetuse põhijooned. Teos on koostatud peale Morosovi surma järele jäänud andmete ja materjalide põhjal ja õpilase prof. V. Guman'i poolt.

Морозов, Г. (Morosov) — Очерки по лесокультурному делу. (Artiklid metsakultuuri töödest.) Посмерт. изд. под ред. В. Гумана. Москва-Ленинград, 1930. 267 lk. Hind 2 r. 25 k.

Prof. V. Guman'i poolt toimetatud teoses leiame mõndagi huvitavat metsakultuuridest ja nende teostamiseks seotud töödest.

Морозов, Г. (Morosov) — Лес, как растительное сообщество. (Mets kui taimede ühing.) Под ред. В. Матренинского, V изд. Москва-Ленинград, 1930. 47 lk. 25 k.

Populaarne teos selgitab metsa kui taimede ühingu ehitust ja tähtsust.

Соколов, А. (Sokolov) — Частное лесоводство. Выпуск 1. Уход за лесом, рубки и естественное возобновление. (Metsakasvatus; esim. anne — metsahooldamine, raided ja loomuliku uuendus.) 1930. 48 lk. Hind 15 k.

Степанов, Н. (Stepanov) — Древесные семена, их свойства, сбор и хранение. (Puuseemned, nende omadused, korjamine ja säilitamine.) III изд. Москва-Ленинград, 1930. 118 lk. Hind 1 r.

Võrreldes eelmise väljaandega mõnes osas muudetud ja täiendatud.

Степанов, Н. (Stepanov) — Химические свойства лесной подстилки как основного фактора естественного возобновления. (Metsarisu keemilised omadused loomuliku uuenduse alustegurina.) 1929. 92 lk. Hind 1 r.

Antakse ülevaade metsarisu omaduste tähtsusest loomulikule metsauuendusele.

Сукачев, В. (Sukačev) — Руководство к исследованию типов лесов. (Juhatus metsatüüpide uurimiseks.) Москва-Ленинград, 1930. 318 lk. Hind 1 r. 30 k.

Põhjalikult ja ülevaatlikult käsitletakse metsatüüpide uurimisega seotud küsimusi.

Тольский, А. (Tolski) — Частное лесоводство. ч. III. Лесные культуры. Общая часть. (Metsakasvatus, III. Metsakultuurid: üldosa.) Ленинград, 1930. 388 lk. Hind 4 r.

Sisu: kunstliku metsauuendusviisi valik, metsakülv, istutamistehnika, männi- ja tammepuiesiikkude kunstlik uuendus, ajutine põllumajanduslik kasustus metsamaadel; taimekatte tähtsus metsamajanduses.

5. Metsakasustus ja puidutehnoloogia.

Альбрехт, К. (Albreht) — Рационализация и механизация лесозаготовок. (Metsa ülestöötamise ratsionaliseerimine ja mehhaniseerimine.) Москва-Ленинград, 1929. 328 lk. Hind 3 r.

Teos käsitleb võrdlemisi üksikasjaliselt metsaülestöötamise ja välja-veo-ala tööde ratsionaliseerimist ja mehhaniseerimist. On kasustatud rohkesti saksakeelset kirjandust, kuid, osa andmeid on võetud ka P.-Ameerika Ühendriikide kirjandusest.

Астрахан, М. (Astrahan) — Метрический спутник лесоторговца. (Metsakaupmehe abiraamat meetrimõõtudes.) II изд. Гомель. 223 lk.

Sisaldab saetud materjalide väljaarvamiseks tarvilikke tabelleid.

Баудер, С. (Bauder) — Лесоэксплоатация и лесные сортименты. (Metsaülestöötamine ja metsamaterjalid.) Москва-Ленинград, 1930. 110 lk. Hind 1 r.

Piltidega varustatud populaarne teos metsaülestöötamises.

Ванин, С. (Vanin) — Гниль дерева, ее причины и меры борьбы. (Puidu mädad, nende põhjused ja võitlusabinõud.) II издание. Москва-Ленинград, 1930. 165 lk. Hind 1 r. 50 k.

Eelmise väljaandega võrreldes tunduvalt täiendatud ja ümbertöötatud.

Варлинский, П. (Varlinski) — Искусственная сушка дерева. (Puidu kunstlik kuivatamine.) Берлин.

Kokkuvõtlikult käsitletakse mitmesuguseid puidu kunstliku kuivatamise võtteid.

Вестник Института Древесины. (Puidu instituudi ajakiri.) Москва, 1930. № № 2—3, 4, 5—6. Igaüks 4 r.

Avaldatakse eriuurimusi metsamajanduslikkude ja metsatööstuslikkude küsimuste kohta, selleks on ajakirjas järgmised alaosad: metsaülestöötamine, tööde ratsionaliseerimine ja mehhaniseerimine, transport, metsaökonoomia, metsanduslik keemia ja mehhaanika, metsabioloogia, paberitööstus. Algpäraste tööde kõrval avaldatakse ka kokkuvõtteid välismaa vastavast erikirjandusest.

Ветчинкин, Н., Вечерин и др. (Vetčinkin, Večerin jne.) — Лесовозные снежно-ледяные дороги. (Lume-jääteed metsamaterjalide väljaveoks.) Москва-Ленинград, 1930. 164 lk. Hind 2 r. 40 k.

Ülevaatlik käsitlus talvistest veoteedest; erilist tähelepanu on pühendatud jääteedele, mis Kaanadas ja nüüd ka Põhja-Venemaal on leidnud laialist kasutamist.

Вильямс (Viljams) — Технология дерева. (Puidu tehnoloogia.)

Войтинский, Н. и Шведчиков, П. (Voitinski ja Švedčikov) — Пилоставное дело. (Saagide seadmine.) Москва, 1930. 247 lk. Hind 2 r. 55 k.

Täielik saagide teritamise ja seadmise õpetus.

Дешевой, М. (Deševoi) — Кинематические соотношения в процессе распиловки дерева на лесопильных рамах. (Kinemaatilised suhted puidu saagimisel saeraamides.) Москва, 1929. Hind 40 kop.

Дайхес, М. и Холин, П. (Daihes ja Holin) — Практическое руководство по заготовке соснового авиационного леса и сопутствующей продукции. (Praktilised juhtnõõrid männist lennukite materjalide valmistamiseks.) Москва-Ленинград, 1929. 567 lk. Hind 3. 50 k.

Põhjalik teos männipuidu kasutamisest lennukite ehitamisel.

Иванов, Л. (Ivanov) — Научные основания техники подсочки сосны. (Männi vaigutamisetehnika teaduslikud alused.) Saksa-keelne ref. Ленинград, 1930. 56 lk. Hind 1 r.

Töö sisaldab kriitilise ülevaate sellekohasest erikirjandusest, osalt esitatakse ka katsete tulemusi. Sisus leiame: vaigutatud puude anatoomia, vaigutamise füsioloogiline külg, vaigutamine ja ilmastiku-olud.

Кизель, А. и Бахтина, Е. (Kisel ja Bahtina) — О получении глюкозы из дерева. (Glükoosi saamine puust.) Москва, 1929. 25 lk.

Käsitatakse autorite poolt leiutatud uut glükoosi saamisviisi kase, männi, haava, lepa ja tamme saepurust. Kõige rohkem glükoosi annab kask, kõige paremat glükoosi saab lepast ja haavast, kuna mänd annab kõige vähem ja kõige halvemat glükoosi. Glükoos muutub käärimisel piirituseks.

Кишинский, М. (Kišinski) — Тракторные перевозки леса. (Metsavedu traktoritel.)

Клячко, Л. (Kljačko) — Пневматический транспорт отбросов и мелких изделий на деревообрабатывающих предприятиях. (Puidujäätmete ja valmissaaduste pneumaatiline transport.) Ленинград, 1929. 33 lk.

Pneumaatilise — õhutõmbe-viisi — abil sünnib puidujäätmete kõrvaldamine põhjalikult, nii et ka peen õhushõljuv puidutolm kõrvaldatakse. Töö toimub otstarbekohaselt, seepärast on seda viisi ka väiksemate asjade transpordiks kasutatud.

Кроль, Б. (Krol) — Лесопильное производство. (Saagimistööstus.) Москва. 288 lk. Hind 3 r. 50 k.

Võrdlemisi üksikasjalik saagimistööstuse käsiraamat, 380 pildiga tekstis.

Лебедев, В. (Lebedev) — Терпентинный промысел на севере. (Tärpentiini tööstus Põhja-Venemaal.) Архангельск. 180 lk. Hind 2 r.

Käsitletakse männivaigutamist: selle ajalugu, bioloogilisi ja keemilisi protsesse sulavaigu tekkimisel, tärpentiini saamise tehnikat, vaigutamiskatsete metoodikat ja katsete tulemusi puidu omaduste ja puu tervisliku seisukorra uurimisel.

Налетов, А. (Naletov) — Жизнь, строение и пороки дерева. (Puude elu, ehitus ja vead.) Москва-Ленинград, 1930. 40 lk. Hind 30 k.

Налетов, А. (Naletov) — Технологические свойства древесины и ее применение. (Puidu kasustamine ja tehnoloogilised omadused.) Москва-Ленинград, 1930. 40 lk. Hind 25 k.

Невесский, Н. (Nevesski) — Новые методы составления планов эксплуатации лесных массивов. (Uued meetodid metsamassiivide kasustamiskavade koostamiseks.) Москва, 1930. 96 lk. Hind 1 r. 50 k.

Selgitatakse lühidalt suuremate metsaalade kasustamis-kavade koostamist.

Песочкий, А. (Pesotski) — Токарное дело по дереву. (Puidu treimine.) III изд. Москва-Ленинград, 1929. 100 lk. Hind 50 k. Veidi muudetud võrreldes eelmise väljaandega.

Песочкий, Н. (Pesotski) — Лесопильное дело. (Saagimistööstus.) III изд. Москва. 592 lk. Hind 6 r. 50 k.

Eelmise väljaandega võrreldes tunduvalt muudetud ja ümbertöötatud.

Протонский, В. (Protonski) — Ледяные дороги с конной тягой. (Jääteed hobuse veoga.) Москва. Hind 60 kop.

Käsitletakse lühidalt jääteede kasustamist.

Равикович, М. (Ravikovič) — Брикетное топливо из естественного отпада хвойных лесов. (Brikettkütte materjal okasmetsa loomulikust jäägist.) Москва, 1930. 48 lk. Hind 1 r. 20 k.

Lühike käsilus meisarisu kasustamise kohta brikettide valmistamiseks, mis küttematerjalina kõlblikud.

Разумеев, А. (Rasumeev) — Искусственный вискозный шелк. (Viskoosne kunstiid) Ленинград, 1929. 132 lk. Hind 2 r.

Lühike kuid ülevaatlilik kirjeldis kunstiidi valmistusest.

Рейхард, А., Каракулин и Исаченко (Reihard, Karakulin ja Isačenko) — Разрушители древесины и борьба с ними. (Puiduhävitajad ja võitlus nendega.) Москва-Ленинград, 1930. 58 lk. Hind 60 kop.

Populaarne teos puidu hävitajaist ja kaitseabinõudest hävitajate vastu.

Середа, Н. (Sereda) — Лесные разработки. Механизация лесоразработок и таблицы объема лесоматериалов. (Metsa üles-töötamine.) Киев, 1930. 398 lk. Hind 2 r. 50 kop.

Teos käsitleb üksikasjalikult metsaülestöötamise võtteid, eriliselt silmas pidades tööde mehhaniseerimisvõimalusi. Juurde on lisatud vajalised tabelid metsamaterjalide mahu väljaarvamiseks.

Тамаркин, М. (Tamarkin) — Техника реализации экспортного леса применительно к английскому рынку. (Metsa ekspordi realiseerimistehnika Inglise turul.) Москва, 1929. Hind 3 r. 50 k.

Võrdlemisi täielikke metsaekspordi jaoks vajalisi juhinõore sisaldav teos; üksikasjaliselt on käsitletud Inglise metsaturu usansid.

Терлецкий, А. (Terletski) — Определитель древесины по микроскопическим признакам. (Puidumääraja mikroskoopiliste tunnuste abil.) Ленинград. 70 lk. Hind 1 r. 40 kop.

Raamat sisaldab tähtsamate Euroopa puuliikide puitude mikroskoopilisi tunnuseid.

Шнеерсон, М. (Šneerson) — Справочник по экспорту круглого и тесаного леса. (Ümmarguse ja tahatud metsamaterjalide ekspordi käsiraamat.) 142 lk. Hind 70 kop.

Ülevaatlik teos eksportmaterjalide valmistamise, mõõtmise ja kaubanduse kohta.

Яшнов, Л. (Jašnov) — Технические свойства древесины. Фауты и сортименты. (Puidu tehnilised omadused, vead ja sortimendid.) II изд. Горки. 125 lk. Hind 1 r. 15 k.

Lühike käsitus puidu tehnilistest omadustest ja vigadest ühes valmistatavate сортиментide kirjeldusega. Raamat on mõeldud õperaamatuna üliõpilastele.

IV. Lääne-Euroopa saksakeelne metsakirjandus.

Saksakeelses metsakirjanduses on ülevaate-aja jooksul ilmunud palju uusi teoseid mitmesugustel aladel. Üldiselt sammub aga mainitud kirjandus vana tuntud rada: oma kalliduse tõttu on ta endiselt vähe kättesaadav.

Ilmunud töödest ülevaate saamist ja tutvumist nendega võimaldavad hästi toimetatud ajakirjad: **Forstarchiv** (ilmub 2 korda kuus) ja **Forstliche Rundschau** (ilmub 4 korda aastas), kus kõikide metsanduslike artikkelide kohta leiame sisuka, kuid kokkurehitatud ülevaate. Esimene ajakiri käsitleb peamiselt saksakeelset metsakirjandust, teises on esitatud kõikide maade metsakirjandus. (vt. IV Eesti Metsanduse Aastaraamat, lk. 185). Allpool järgnevad tähtsamad tööd.

1. Metsateadus üldse.

Berlin, E. — **Die Forstwirtschaft in ihren Hauptteilen.** (Metsamajandus oma peaosades.) VII trükk. Berlin, 1930. 118 lk.

Väike raamatuke on mõeldud esijoones õperaamatuks põllutöökohtadele.

Déak, N. — **Forstkarte von Europa** (Euroopa metsakaart.) Wien. Hind Sm. 6.75. ¹⁾

Ühel lehel, mõõduga 1:7.500.000. Vaatamata võrdlemisi kallile hinnale ei rahulda kaart sugugi; kaardi koostamisel on talitatud äärmiselt lihtsasti: iga riik on kaetud ühe värviga (keskmise metsastus-^o/_o alusel), mis suuremate maa-aladega riikide kohta annab täitsa absurdse kujutluse, näit. — Venemaa on Valgest kuni Kaspia mereeni ühtlaselt värvitud (metsa-^o/_o: 30,1—40°/_o), ometigi on aga Kaspia mere ääres metsa-^o/_o alla 1. Sama lugu on Norra, Rootsi ja Soomega, kus kaardi järgi on ka polaarvöö taga mets.

Forstlexikon — (Metsanduslik sõnaraamat.) Prof. J. Busse toimetusel Berlin, 1930. Kahes andes, 1225 lk. Hind Sm. 70.—

Eeskujulik metsanduslik sõnaraamat sisaldab igakülgseid uuemaid andmeid mitmesugustelt metsanduslikudelt aladelt. Paremate teaduste osavõit kindlustab teose põhjalikkuse. Hädatarvilik käsiraamat igas raamatukogus.

Frommer, R. — **Einfluss des Weltkrieges auf die osteuropäische Forstwirtschaft.** (Maailmasõja mõju Ida-Euroopa metsamajandusele.) Freiburg i. Br., 1930. 69 lk. Sm. 4.65.

Käsitletakse peaaesjalikult maailma sõja poolt poola metsadele tekitatud kahjusid, nagu ülemäärane metsa raiumine ja metsamaterjalide kasustamine, putukate hävitustöö ja metsatulekahjud. Autor hindab sõjas tingitud metsa väärtuse vähenemise 10—35°/_o peale.

Hilf, H. und Bergknecht — **Arbeitslehre und Zeitstudie im Walde.** (Tööõpetus ja ajaurimine metsas.) Berlin. 24 lk.

Esimeses osas antakse ülevaade tööõpetusest, teine käsitleb tööde korraldamist ajakulu uurimiseks.

Mehl, E. — **Über die Anwendung nationalökonomischer Grundbegriffe auf Probleme der Forstwirtschaft.** (Rahvamajanduslikkude põhimõtete kasustamine metsamajanduses.) Neudamm, 1930. 96 lk. Sm. 5.—

Töös uuritakse hindade ja väärtuste kujunemist metsanduses, samuti kapitali, rendi ja rentaabluse tähtsust.

1) Saksa mrk. = Kr. —.89.

Mitteilungen aus Forstwirtschaft und Forstwissenschaft (Teated metsamajandusest ja metsateadusest.) Preisi põllumajanduse-, riigimaade- ja metsadeministeeriumi väljaanne. Hannover. 4 annet aastas; hind Sm. 36.—

Neis väljaannetes avaldatakse pikemad tööd, mis metsanduslike kuukirjade jaoks liiga mahukad, nagu katsejaamade ja teaduslike asutiste tööd, väitekirjad j. m. Teos saadetakse riigi metsametnikkudele tasuta.

Müller, W — Der Idealismus im Wirken des Forstmannes. (Idealism metsamehe tegevuses.) Neudamm, 1930. 40 lk. Hind Sm 1.—

Rõhutatakse metsa eetilist ja esteetilist väärtust ja kõrgeid moraalseid nõudeid, mis metsameeste suhtes ülesse seatakse.

Paukner, K. — Über zweckentsprechende und arbeitssparende Buchführung für Land- und Forstwirtschaft. (Osttarbekohane raamatupidamine põllu- ja metsamajanduses.) Prag, 1930. 75 lk.

Üldosas antakse üld-juhtnõore kahekordse raamatupidamise kohta, eriosas käsitletakse põllu- ja metsamajanduse arvepidamist, viimasele on pühendatud ruumi võrdlemisi napilt.

Philipp, K. — Das kooperative System der Forstwirtschaft. (Ühistegevuseline süsteem metsamajanduses.) Karlsruhe, 1930. 160 lk. Hind Sm. 6.—

Uurimus tootvustegurite mõjust metsamajandusele; autor jaotab neid: subjektiivseteks — ettevõtja, töajõud, tarvitaja — ja objektiivseteks — loodus ja tehnika.

Schleyer — «Forstkriminalistik». (Metsakriminalistika.) Berlin, 1930. 84 lk. Hind Sm. 3.50.

Juhatus süütegude jälgimiseks, leidmiseks ja selgitamiseks metsaaduste rikkumisel Saksamaa oludes.

Schuster, E. — Bodenkundliches aus dem Walde. (Mõnda metsamullateadusest.) Stuttgart. 275 lk. Hind Sm. 6.—

Tegelikkudele metsameestele annab raamat üldosas mõndagi huvitavat mullateaduse alalt, olguigi et teos piirdub võrdlemisi kitsa piirkonna uurimisega.

Strehlke, E. — Grundbegriffe der forstlichen Arbeitslehre. (Metsandusliku tööõpetuse põhimõtted.) Neudamm, 1930. 28 lk. Hind Sm. 1.—

Lühikeses käsitluses puudutatakse järgmisi küsimusi: metsandusliku tööõpetuse ülesanded ja tähtsus, töötav inimene, tööriistad ja masinad, tööviisid ja töökorraldus.

Treitsche, K. — Die wirtschaftlichen und sozialen Verhältnisse der preussischen Staatsforstarbeiter. (Preis riigi metsatöölise majanduslik ja sotsiaalne olukord.) Berlin 247 lk. Hind Sm. 5.40.

Selles põhjalikus teoses kirjeldatakse metsatöölise majandusliku ja sotsiaalse olukorra parandamiseks ette võetud vahendeid; nagu kollektiivsed töölepingud, töökaitse, eluaseme muretsemine, sotsiaalne kindlustus jne.

Vademecum für die Forst- und Holzwirtschaft. (Metsa- ja puidumajanduse käsiraamat.) Prof. J. Marcheti toimetusel. Wien, 1930. 1600 lk. Hind Š. 96.—¹⁾.

Sisus leiame õige mitmesuguseid andmeid ja artikleid: mitmekesised abitabelid, töönormid, võorkeelsed puude ja põõsaste nimetused, artiklid metsakasvatuse ja metsakasutuse, metsahindamise, metsakorralduse, jahipidamise, kalanduse, veoabinõude, saetööstuse, metsakaubanduse, puidu tehniliste omaduste, puidu kuivatamise, konserveerimise, puidu mehhaanilise ja keemilise ümbertöötamise, metsavalitsuse, metsastatistika jne. kohta.

Wald und Holz. (Mets ja puit.) Dr. Wappesi toimetusel, Neudamm. 16 annet à Sm. 3.30.

Abiraamat metsaametnikkudele ja töösturitele, varustatud mitmesuguste andmete ja normidega. Sisult on see väljaanne peaaegu täies ulatuses sarnane Wiinis väljaantud *Vademecum für die Forst- und Holzwirtschaft*'ile. 1930. a. on ilmunud 4 esimest annet.

Waldow, F. — Das Arbeitsrecht der Land- und Forstwirtschaft. (Tööõigus põllu- ja metsamajanduses.) Leipzig, 1929. 60 lk. Hind Sm. 2.—

Töö puudutab Saksamaa tööõiguse arenemist põllu- ja metsamajanduses ja praegust olukorda ühes vastavate seaduste ja määrustega. Lisas leiame ülevaate ka teiste maade vastava tööõiguse kohta.

Weber, H. W. — Die Formen der Organisation Hochwald-Produktion. (Kõrgmetsa produktsiooni vormid.) Giessen, 1930. 103 lk. Hind Sm. 4.—

Ajaloolis-kriitiline uurimus kõrgmetsa-majanduse käitustest.

Zahn, G. — Der Kampf mit dem Urwald. (Võitlus ürgmetsaga.) Jena, 1929. 28 lk. Hind Sm. 1.60.

Kirjutises käsitletakse metsa kui inimeskonna vaenlast ja kultuuri arenemise takistajat, toetudes peamiselt troopika metsadest võetud näiteile.

1) Š — Austria šilling = Kr. — 54.

2. Metsakorraldus ja metsatakseerimine.

Fritsche, K. — Physiologische Windwirkung auf Bäume. (Füsioloogiline tuule mõju puudele.) Neudamm, 1929. 112 lk. Hind Sm. 7.—

Käsitletakse tuule mõju auramisele, kõrguse ja üldjuurdekasvu suurusele ja puuvormi kujunemisele. Auramist on uuritud 8 puuliigi 3—5 a. puude juures, mis kasvatatud pottides kunstliku tuule mõju all. Juurdekasv väheneb tuule mõjul, puuvormi kujunemist ei ole seni aga ükski teooria rahuldavalt lahendada suutnud.

Gehrhardt, E. — Ertragstabeln für reine und gleichartige Hochwaldbestände von Eiche, Buche, Tanne, Fichte, Kiefer, grüne Douglasie und Lärche. (Puhtate ja ühevaanuste tammede, pöökide, nulgude, kuuskede, mändide, roheliste duglaasiate ja lehiste toogitabelid.) II Auflage. Berlin, 1930. 73 lk.

Ülevaatlilikult ja kokkusurutult esitatakse tähtsamad andmed puhtate puiestikkude tootvuse kohta.

Hufnagl, L. — Die Anwendung der Methoden der Forsteinrichtung auf die einzelnen Holz- und Betriebsarten. (Metsakorralduse meetodite käsitlemine üksikute puu- ja käitlusliikide kohta.) Berlin, 1930. 50 lk. Hind Sm. 2.—

Väga kokkusurutud ulatuses käsitletakse: metsakorralduse põhimõtteid, meetodeid pearaide normi väljaarvamiseks, nende kasustamist üksikute puuliikide ja puiestikkude kohta.

Märkle, Ch. — Tabelle über den Kubikinhalt der im Bauwerke gebräuchlichsten Schnitt-, Kant- und Rundhölzer. (Tabelid saetud, kanditud ja ümmarguste materjalide mahu väljaarvamiseks.) XX Auflage. Stuttgart. Hind Sm. 1.80

Raamat on mõeldud esijoonel puitu ümberõõritavate tööalade jaoks.

Pressler, M. — Forstliche Kubierungstabeln. (Metsanduslikud kuberimistabelid.) välja antud M. Neumeisteri poolt Wien, 1930. 134 lk. Hind Sm. 4.50—

Tuntud tabelid veidi muudetud väljaandes.

Schwappach, A. — Ertragstabeln der wichtigeren Holzarten. (Tähtsamate puuliikide toogitabelid.) III Auflage. Neudamm, 1929. 74 lk. Hind Sm. 7.—

Arvulised ja graafilised toogitabelid kase, pöögi, tamme, lepa, saare, kuuse, männi ja nulu jaoks. Pöögi tabelid on esitatud kahes teisendis: lahedas ja tihedas liituvuses kasvanud puiestikkude jaoks.

Wodera, H. — Über den forstlichen Wirtschaftsplan und seine Grundlagen. (Metsanduslik majandusplaan ja selle alused.) Wien, 1930. 103 lk.

Kaartide ja graafikatega varustatud teos annab üldiselt ülevaatliku pildi majandusplaani ja selle tähtsusest.

3. Metsakasvatuse ja üldine metsateadus.

Beissner-Fitschen J. — Handbuch der Nadelholzkunde (Okaspuude käsiraamat.) Berlin, 1930. 781 lk. Hind Sm 42.—

III trükk üldtuntud Beissner'i teosest. Raamat on parim ja täielikum teos okaspuude kohta. 204 pilti võimaldavad selgemat kujutust anda eriliikidest. Igale metsamehele ja asjaarmastajale heaks käsiraamatuks.

Binder, H. — Über Gesetzmässigkeiten im stofflichen und gestaltlichen Aufbau einiger Nadelhölzer. (Seadusepärasustest mõnede okaspuude ehituses.) Saksi mets. katsejaam Tharandtis, 1929.

Arvudega tõendatakse, et okaspuude varju- ja valguskasvudel on erinev suhe okaste ja okste kuivas kaalus.

Burger, H. — Holzarten auf verschiedenen Bodenarten. (Puuliigid mitmesugustel muldadel.) Zürich, 1930. 80 lk.

Käsitletakse mullastiku liikide omadusi ja keemilist ehitust ja vastavalt sellele taimkatte ja puude kasvamise iseloomu.

Busse, J. — Über den Einfluss des Plaggens auf kümmernde Fichtenkulturen. (Koorimise mõju kiratsevatele kuusekultuuridele.) Saksi katsejaama teated, 1929.

Kiratsevas kuusekultuuris raskel savimaal kooriti osaliseit pealmine pinnasekiht ja pöörati ümber. Võrdlusel säärase ja harimata kohtade vahel polnud kõrguskasvust märgata mingit erinevust.

Dengler, A. — Waldbau auf ökologischer Grundlage. (Metsakasvatuse ökoloogilisel alusel.) Berlin, 1930. 549 lk. Hind Sm. 39 —

Raamat koosneb kahest osast: metsa ökoloogia ja metsakasvatuse tehnika. Siin leiame tähtsamaid ja uuemaid teaduslikke uurimusi ja mitmesuguseid käsitleviise. Tähtis teos uuema metsakasvatuse alalt.

Flury, Ph. — Über den Aufbau des Plenterwaldes. (Valikraide-metsa ehitus.) Šveitsi metsandusl. katsejaama toimetused nr. XV. 52 lk.

Prooviükkide andmetel käsitletakse huvitavaid küsimusi: valikraide-metsa koosseis, tagavara, juurdekasv. Mõnes küsimuses võimaldab vähene andmestik anda ainult orienteeruvaid tulemusi.

Heuell — **Bestandesabfallzerzetzung.** (Jäänuste roiskumine puiestikus.) Hannover, 1930.

Käsitletakse huumuse sisaldust ja happesust pinnases. Uurimuste tulemustel soovivad autor kuusemetsades soodustada soojuse tungimist pinnasesse laheda puiestiku asutamisega ja vara algavate ning sageli korduvate tugevate hooldusraietega.

Janson, A. — **Korbweidenbau.** (Korvipajude kasvatus.) Berlin, 1929. 144 lk. Hind Sm 7.—

Raamat annab üleyaafliku kirjelduse korvpajude kasvatamisest, haigustest, kahjuritest ja võitlusest nendega.

Klamroth, K. — **Larix europaea D. C., Larix Decidua Mill. und ihr Anbau im Harz.** (Euroopa lehis ja ta kasvatamine Harzis). Greifswald, 1929.

On käsitud jälgida lehise kasvatamise ebaõnnestumise põhjusi, kasutades selleks puiestikkude ajaloo ja juurdekasvu uurimist Harzi mägedes.

Müller, M. — **Aufbau, Wuchs und Verjüngung der Südeuropäischen Urwälder.** (Lõuna-Euroopa ürgmetsade ehitus, kasv ja uuendumine.) Hannover, 1929. 323 lk. Hind Sm. 15.—

Käsitletakse Balkani poolsaare metsade seisukorda, kuid teos on ka üldise tähtsusega ürgmetsa uurimise suhtes, tõendades nimelt, et ürgmetsas leiame ligikaudu ühevanuseid puht-puiestikke suurtel pindaladel.

Münch, E. — **Die Stoffbewegungen in der Pflanze.** (Ainete vahetus taimes.) Jena, 1930. 230 lk. Hind Sm. 12.—

Füsikaalsete ja füsioloogiliste katsetega selgitatakse ainete vahetuse mehhanismi taimedes.

Oelkers, — **Der Waldbau, I Teil. Standortsfaktoren.** (Metsakasvatus I osa, kasvukoha tegurid.) Hannover, 1930. Hind Sm. 8.50.

Selle suurema teose esimeses osas leiame järgmiste küsimuste käsitlemist: mullastik, söehape, päikese kiirgamine, vesi, tuul, kasvukoha ja puiestikkude kirjeldus.

Schmidt, W. — **Unsere Kenntnis vom Forstsaatgut.** (Meie teadmised metsaküli materjalist.) Berlin, 1930. 256 lk. Hind Sm. 12.—

Teoses antakse uuemate uurimiste valgustusel täielik ülevaade metsaseemneasjandusest.

Süchting, H. — **Kalk als Grundlage der Waldbodenkultur.** (Lubi metsamuldade-kultuuri alusena.) Berlin, 1929. 52 lk. Hind Sm. 6.—

Käsitletakse lubja metsamajanduslikku tähtsust väetisainena; roheline väetis tõstab lupjamise mõju.

Wislicenus, H. und Binder, H. — **Über regelmässige und unregelmässige Zahlenbeziehungen zwischen Nadel-trockenmasse und Holztrockenmasse der Koniferen.** (Ärvulistest suhetest okaspuude okaste ja puidu kuivmassi vahel.) Berlin, 1929. 68 lk. Hind Sm. 4.—

Selles Saksi katsejaama väljaandes käsitletakse seadusepärasust okaspuude puidu ja vormi ehituses rõhutates okaste kuivmassi suhet puidumassiga.

Wislicenus, H. — **Über typische Massenverhältnisse der stofferzeugenden Blattmasse zur gespeicherten Holzmasse als Zahlenmass für den Leistungs- und Gesundheitszustand der Holzpflanzen besonders der Koniferen.** (Massi vahekorrad lehemassi ja puidumassi vahel.) Saksi katsejaama väljaanne, 1929.

Autor tõendab uurimistega, et okaste ja okste kuivkaalu vahel on kindel suhe. Normaalsel puul on suhe konstantne ja okste vanusega muutub seadusepäraselt, ka puu haabituse erinevus ilmneb nimetatud suhetes.

4. Metsakaitse.

Eckstein, K. — **Merkblatt zum Erkennen und zur Bekämpfung von Holzschädlingen.** (Lendleht puidu kahjurite tundmiseks ja võitluseks.) Berlin, 1929. 12 lk.

Kirjutis sisaldab üldiseid kaitsevahendeid võitluseks puitu vigastavate putukate vastu.

Escherich, K. — **Die angewandte Entomologie in den Vereinigten Staaten.** (Rakendusentomoloogia Põhja-Ameerika Ühendriikides.) Berlin, 1930. Hind Sm. 6.—

Antakse kokkuvõttelik käsitus Ameerika entomoloogide tegevusest, entomoloogilistest uurimisasutistest ja kirjeldatakse sealseid võitlusviise kahjurite vastu.

Escherich, K. — **Die Flugzeugbestäubung gegen Forstschädlinge.** (Lennukitest tolmutamine metsakahjurite vastu.) Berlin, 1929. Hind Sm. 3.50.

Käsitletakse võitlusvõtteid putukate vastu lennukite abil. Lennukitest tolmutamist on 1925. a. alates tehtud Saksamaal 25.000 ha-lisel metsapinnal; ühe lennukiga võib päevas 150 ha tolmutada; tolmutusmürgina on kasutatud calciumarsenaati, mille kulud 1 ha kohta on 70 saksa mrk.

Friederichs, K. — **Grundlagen und Gesetzmässigkeiten der land- und forstwissenschaftlichen Zoologie.** (Põllu- ja metsamajandusliku zooloogia alused ja seadusepärasused.)

Kahes köites: I — 417 lk. 127 pilti; II — 463 lk. 166 pilti. Berlin, 1930. Hind Sm. 64.—

4 autori (Friederichs, Howard, Martini, Prell) poolt koostatud koguteose esimene osa on pühendatud loomade ökoloogiale, teine — praktilise zooloogiale. Esimeses osas muude küsimuste seas käsitletakse põhjalikult: loomade kooselu, elutingimusi, jaotust asumisalal, rändamist jne.

Praktilises osas puudutakse kahjurite hädaohtu, tekkimispõhjusi ja võitlusviise. Kaudsed võitlusviisid on: bioloogilised (kahjurite vaenlaste soetamine ja kaitse, linnukaitse, parasiitide kaitse), immuniseerimine (kahjurite suhtes immuunsete sortide kasvatamine), majanduslikud (majandusviisi muutmine). Otsesed võitlusviisid kasustavad loodusvõõraid meetodeid: mehhaanilisi (püüdmise, liimivõõd), füüsikaalseid (soojendamine, keemilisi (arsen, nikotiin).

Hess-Beck — **Forstschutz.** (Metsakaitse.) V Auflage. Neudamm, 1930. 629 lk. Hind Sm. 25.— II osa —. Kaitse inimeste, taimede ja atmosfääriliste mõjude vastu.

Kaitse taimede vastu — on koostatud boiaaniku poolt, muud osad metsateadlaste sulest. Põhjalik teos annab täieliku ülevaate hädaohtudest, mis metsa ähvardavad seente, inimeste ja loodustegurite poolt.

Sachtleben, H. — **Die Forleule — *Panolis flammea* Schiff.** (Männilookleja.) Berlin, 1929. 160 lk. Hind Sm. 15.80.

Monograafia annab põhjaliku ülevaate selle kahjuri tegevusest, bioloogiast, levimisest, vaenlastest ja võitlusest temaga.

Scheidter, F. — **Die Läuse unserer Nadelhölzer.** (Meie okaspuude täid.) Neudamm, 1930. 119 lk. Hind Sm. 8.—

Ülevaatlikus käsitluses on koostatud kõik tähtsam materjal.

Wagner, C — **Lehrbuch des Forstschutzes.** (Metsakaitse õpperaamat). Berlin, 1930. 357 lk. Hind Sm. 26.—

Õpperaamatuks mõeldud teos annab rea abinõusid teoreetilise õpetuse käsitlemiseks tegelikus elus.

5. Metsakasustus ja puidutehnoloogia.

Braunshirn, F. — **Das Sägewerk.** (Saeveski.) Berlin, 1929. 365 lk. Hind Sm. 45.—

Teoses antakse ülevaatlik kirjeldus saagimistööstuse korrastamisest ja käitusest ühes kõrvalharude käsitlemisega, nagu kastide ja puulaastude valmistamine j. m. Eriliselt rõhutatud on tööde organiseerimine.

Christians, G. und Gaber, E. — **Sperrholz.** (Vineer.) Berlin, 1929. 22 lk. Hind Sm. 3.—

Käsitletakse lühidalt vineerivalmistamist.

Diehl, — **Zur Frage der Bewertung von Holz- und Eisen-**

schwellen. (Puidu- ja raudliipri hindamisküsimus.) Berlin, 1930. 58 lk. Hind Sm. 3.50.

Uurimised saksa raudteede tarvitavate raudliiprite kohta näitavad, et peateedel võib nende kestvust arvata 30 aast, kui aga neid osaliselt kasutada ka kõrvalteedel, siis tõuseks kestvus 45 aast. Puiduliiprite kohta oli autoril kasutada vana materjal, mille tõttu võrdlus puidu- ja raudliipri vahel ei osutu õiglaseks.

Falk, F. — **Der deutsche Holzmarkt.** (Saksa puiduturg.) Berlin, 1929. 90 lk. Hind Sm. 5.—

Uurimus käsitleb Saksa metsaturu seisukorda ja sellele mõjuvaid tegureid.

Flocken, J. — **Holzgewerbe.** (Puidutööstus.) Leipzig, 1929. 88 lk.

Antakse ülevaatlilik kirjeldus puidu mitmesugustest ümbertöötamisvõimalustest.

Gerlach, E. — **Untersuchungen über die Wärmeverhältnisse der Bäume.** (Uurimus soojuse suhetest puudes.) Leipzig, 1929. 53 lk.

Termoelementide abil on mõõdetud temperatuuri mitmes puu osas. Tulemus: tüves säisipoolses osas vähenevad päevased temperatuuri kõikumised.

Graser, Th. — **Schleifen, Beizen und Polieren aller Hölzer.** (Puidu lihvimine, peitsimine ja poleerimine.) Stuttgart, 1929.

Üldised juhatused tööde kohta on selgitatud paljude joonistustega.

Heller, E. — **Handbuch für Holzhandel und Sägeindustrie.** (Käsiraamat metsakaubanduses ja saagimistööstuses.) II Auflage. Berlin, 1930.

Raamat sisaldab tähtsamaid Saksamaa metsakaubanduslikke kombeid ja ülevaate saagimistööstuse organiseerimise kohta.

Die Instandhaltung der Handsäge. (Käsisaie korrashoid.) Eberswalde. Hind Sm. —.50

Piltidega varustatud populaarne kirjutis, käsitleb tavalisi tööriistu ja tööviise käsisaagide korrashoidmiseks.

Knigh-Wulpi und Cohn-Wagner — **Furniere und Sperrholz.** (Vineer.) Berlin, 1930. 344 lk. Hind Sm. 25.—

Põhjalik töö vineeri omadustest ja valmistamisest, sisaldab peatükke: vineeri kasustamine, vineeri paremus võrdlusel saetud materjaliga, valmistamisviisid ja ümbertöötamine.

Knuchel, H. — **Untersuchungen über den Einfluss der Fällzeit auf die Eigenschaften des Fichten u. Tannenholzes.**

I Teil. (Uurimus raiumisaja mõjust kuuse ja nulu omadustele.)
Bern, 1930. 127 lk.

Põhjalik uurimus selle huvitava küsimuse kohta, mis läbi viidud Šveitsi metsanduslikus katsejaamas.

Meyer — **Der deutsche Holzhandel vom 1920 bis 1926.** (Saksa metsakaubandus 1920.—1926. a.) 1930. 278 lk. Hind Sm. 12.—

Konjunktuuride muutuste kirjeldus metsakaubanduses nimetatud ajal ühes ennesõjaaegsete olude võrdlusega.

Mäder, H. — **Beiz- und Polierbuch.** (Peitsimis- ja poleerimisraamat.) Erfurt, 1929.

Raamatuke käsitleb peitsimist, poleerimist, värvimist ja teisi puidu välispinna kaunistusviise.

Schulz, E. — **Organisation und Stückzeitberechnung im Holzbearbeitungsbetrieb.** (Puidu ümbertöötamistööstuse organiseerimine ja kalkulatsioon.) Berlin, 1929.

Teos käsitleb kõiki puidu ümbertöötamisel tekkivaid küsimusi, eriti rõhutades ratsionaalselt ja kokkuhoidlikult korraldatud ettevõtte juhtimist.

Storch, K. — **Zur Kenntnis des Lignins.** (Ligniini tundmisest.) Hann.-Münden.

Käsitletakse ligniini (täitsa kuivas puidus 20—35%) omadusi ja tähtsust.

Strehlke, E. — **Die Methodik des Sägeversuchs.** (Saagide katsetamise meetoodika.) Eberswalde, 1929. 100 lk. Hind Sm. 4.—

Katsete korraldamine saagimistootvuse uurimiseks on raske ülesanne, senised uurimised ei rahulda täielikult. Autor selgitab sae pikkuse, kumeruse, pööramise, terase sordi tähtsust männimetsade suhtes; lihtsat 3-nurgelist saehammast peab autor ameerika saagide keerulistest hammastest paremaks.

Wachsmann, K. — **Holzhausbau.** (Puidust hoonete ehitus.) Berlin, 1930. Hind Sm. 15.—

Hulga piltidega varustatud teoses antakse ülevaade modernsetest puuhoonete ehitusoludest ja seisukordadest.

Wagner, A. — **Parkett im Wandel der Zeiten.** (Parketi ajalooline arenemine.) Berlin, 1929. 107 lk. Hind Sm. 6.75.

Rikkalikult piltidega varustatud teoses kirjeldatakse parketi ajaloolist arenemist ja parketi mitmesuguste eri liikide valmistamist ja kohaleasetamist.

Warlimont, P. — **Das künstliche Holz trocknen.** (Kunstlik puidu kuivatamine.) Berlin, 1929. 142 lk. Hind Sm. 12.—

Ameerika uurimistel ja andmetel koostatud saksakeelne teos annab selge ja ülevaatliku kujutuse puidu kunstliku kuivatamise kohta.

Wiehe, E. — **Überseeische Hölzer.** (Võõramaa puidud.) II Auflage. Bremen, 1930.

Käsitletakse eksootiliste puuliikide puitu, ostu- ja müügiviise, lepingute sõlmimist vahekohtute tegevust ja muid küsimusi võõramaa puuliikide kaubanduse alal.

Winkler, O. — **Sprengtechnik und Forstwirtschaft.** (Lõhkeasjanduse tehnika ja metsamajandus.) Aarau. Šv. fr. 1.40.

Sveitsi oludele vastavalt koostatud raamatukeses leiame tulusaid näpunäiteid kändude lõhkumise ja ka muude lõhkumistööde kohta.

6. Jahiasjandus.

Diezels **Erfahrungen aus dem Gebiete der Niederjagd.** (Kogemused madaljahist.) X Auflage. Neudamm, 1930. XXVIII + 616 lk. Hind Sm. 10.—

Klassiline käsiraamat jahti praktilisest läbiviimisest käsitleb nimetatud ala põhjalikult.

Eck, J. — **Wald- und Wildhege.** (Metsa- ja jahikaitse.) München. 128 lk. Hind Sm. 3.25.

Märgitakse kauakestnud tihedat sidet metsanduse ja jahinduse vahel; soovitatakse võiteid, mis mõlemaid alasid ühel ajal rahuldaks — ühele kasulikud ja teisele kahjutud oleks.

Faber, E. — **Waidmannsjahre im Wandel der Zeiten.** (Jahimehe-aastad aegade muutudes.) Berlin, 1930. 280 lk. Hind Sm. 10.—

Fabricus, W. — **Wild und Wildlinge.** Potsdamm, 200 lk. Hind Sm. 2.80.

Lihtsad jutukesed metsast ja metsloomade elust.

Gross, K. — **Die Spiele der Tiere.** (Loomade mängud.) III väljaanne. Jena, 1930.

Teos valgustab huvitavalt loomade hingeelu.

Harmisch — **Der Vogelzug im Lichte der modernen Forschung.** (Linnutee uuemate uurimiste valgustuses.) Leipzig. Hind Sm. 5.40.

Lühidalt, kuid täielikult antakse ülevaade sellest, mis praegu lindude rändamisest teada: muuseas — tähtsamate linnuliikide liiklemisteed, orienteerumine, liikumistehnika, -viisid jne.

Hegendorff — **Erfolgreiche Hegemassnahmen und Revier-einrichtungen für den weidgerechten Jagdbetrieb.** (Abinõud ja korraldused jahimajanduses.) Wien. Hind Sm. 3.—

Hochgreve, W. — **Von Wild und Wald und fröhlichem Jagd.** (Jahiloomadest, metsast ja lõbusast jahist.) Leipzig. 200 lk. Hind Sm. 6.50.

Piltidega varustatud jahijuttude kogu.

Kahle, W. — **Der kleine Brehm. Das gesamte Tierreich in allgemein verständlicher Darstellung** (Loomaderiik arusaadavas käsitluses.) Berlin. 900 lk. Hind Sm. 8 —

Piltidega varustatud teos on üldtuntud Breemi — Loomade elu — lühendatud ja ümbertõõtatud väljaanne. Kuna mitmekõiteline ja seetõttu väga kallis täielik Breem paljudele kättesaadamatu, siis täidab käesolev teos seni tuntud puuduse populaarse raamatu järele, võimaldades igal loodusõbral omandada võrdlemisi madala hinna eest väärtusliku raamatu. On vaadeldud tähtsamaid Euroopas esinevaid loomi, suurem osa ruumi on pühendatud selgroolistele, iseäranis lindudele.

Kautz — **Vogelschutz am Waldesrand.** (Linnukaitse metsaveerel.) Hamburg, 1930.

Juhitakse tähelepanu põõsastikkude ja linnuaedade asutamisele, millega on võimalik edukalt linnukaitset teostada.

Leeder, K. — **Leitfaden für die Vorbereitung zur Jagdprüfung.** (Juhatused jahikatsele ettevalmistamiseks.) Wien, 1930. Hind Sm 2.30.

Teos sisaldab kõike tähtsat jahimeestele: jahiseadused, jahiviisid jne.

Mühr, A. — **Kamerad Hund.** (Sõber koer.) II Auflage. 1930. 187 lk. Hind Sm. 5.—

Koguteos mitme autori poolt, käsitleb mitmesuguseid koeraliike — lihtsamaist luksusliikideni.

Ompeda — **Die Rentabilität und Wirtschaftlichkeit der gesamten Edelpelztierzucht.** (Kallite karusloomade kasvatuse rentaablus ja majanduslikkus.) München.

Antakse mitmekülgne ja üksikasjalik ülevaade karusloomade kasvatamisest ja selle majandusharu rentaablusest.

Prell, H. — **Die Pelztiere und ihre Zucht.** (Karusloomad ja nende kasvatus.) Berlin, 1930. 30 lk. Hind Sm. 2.80.

Redslob — **Deutsche Jagdspiele mit Merksprüchen.** (Saksa jahisignaaliid.) Neudamm, 1930. 42 lk. Hind Sm. 1.50.

Kirjutis sisaldab 40 mitmesugust jahisignaali.

Schmid, B. — **Aus der Welt des Tieres.** (Looma-ilmast.) Berlin, 1930. 227 lk. Hind Sm. 12.—

Käsitletakse lindude ja imetajate loomade hingeelu. Jahimeestele huvitav teos.

Schmidt-Leonhardt — Sächsisches Jagdgesetz. (Saksi jahiseadus) II Auflage. Leipzig. Hind Sm 7.50.

Raamatus leiame saksi jahiseaduse ühes sellekohaste määrustega ja kohtuprotsesside seletustega. Jahimeestele võiks teos pakkuda huvitava võrdlust meie oludega.

Schmuderer-Maretsch, M. — Anleitung zum Flintenschies-
sen. (Juhatus püssi laskmiseks.) Berlin, 1930. Hind Sm. 6.50.

Antakse näpunäiteid laskmise kohta mitmesugustest laskeriistadest, juhitakse erilist tähelepanu laskmisele jahil.

Schözel, G. — Der deutsche Forstmann und Berufsjäger.
(Saksa metsamees ja kutseline jahimees.) Neu-Finkenkrug.

Raamatuke sisaldab mitmesugusi jutukesi metsa- ja jahimehe elust; ajaviite raamat.

Stephainsky, H. — «Spurschnee.» (Jäljed lumes.) Leipzig.
Hind Sm. 5.40.

Raamatus jutustatakse metsloomade elust ja saatusest külmal lumisel talvel.

Das Tier im Bild. (Loom pildis.) Berlin, 3 köites.

Antakse hulgalise pildimaterjali abil ülevaatlik kujutlus loomade elust ja võitlusest olemasolu eest.

Wieden, L. — Der Nerz und seine Zucht. (Naarits ja ta kasvatus.) München, 1929. 168 lk. Hind Sm. 6.50.

Raamat annab üksikasjalisi juhatusi naaritsa kasvatuses.